

MEMORIALISTICĂ

Ion DUMITRESCU

“Filele mele de calendar”

Sâmbătă 22 octombrie 1988

Ilinca vine de la Chișinău. Când a plecat, parc-ar fi plecat în Lună, când să se-ntoarcă, parcă se-ntorcea din Marte. Trenul de Moscova trebuia să intre în Gara de Nord la 7,35 dimineața. “Trenul de Moscova are 160 de minute întârziere... trenul de Moscova are 240 de minute întârziere...” De-abia pe la prânz, pianista internațională și-a făcut intrarea... De vină au fost vămile, mai drăcești decât vămile văzduhului. Când se-apropiau de Ungheni, provodnița a-ntors cheia la coridor și closete, a tras perdelele și a sechestrat călătorii în compartimente. Când trenul s-a oprit, grănicerii și vameșii sovietici au împânzit vagonul. Au urmat două ceasuri de vânzătoare în geamantane, saci și boccele, cotrobăind pe sub paturi, sub așternuturi, în perne, în lămpile din plafon, în pereți, în dușumele. “Davai șunca, davai salamu’, davai cașcavalu’, davai cafeaua, ciocolata, ceaiul, dulciurile, conservele, alcoolurile, fructele - toate comestibilele, fără excepție, au luat calea sacilor sigilați. Dincoace, la români, alte două ceasuri, aceeași ceremonie, cu alte întrebări neîntrebate dincolo: aparate tehnice, electrice, casnice, îmbrăcăminte, aur, bijuterii, cosmetice... N-au scăpat nici aspiratoarele, nici magnetofonele, nici “drujba”, nici tricicleta, nici ursul de pluș ori matrioșka... Chelneri, vânzătoare, coafeze, șoferi, din Careii Mari în Roșiorii de Vede, excursioniști sindicali, trec frontiera cu gânduri comerciale. Nu-i doare nici de Ermitaj, nici de Balșoi, nici de Vasilii Blajenâi, umplu vagoanele câte patru în cușetă, cu mărfuri camuflate, dând de lucru paznicilor frontierei. Cele mai ingenioase trucuri - treningurile, blugii, fustele, camizoarele, unele peste altele, ca foile de ceapă, baticurile îndopate la-ncheieturi, inelele în colacul de păr, coniacurile cu etichete de Cico, cerceii în plastilină, verigheta de alamă - au devenit secrete de Polichinelle pentru vameși...

La Chișinău se vorbește rusește. Moldovenii și-au împestrățat vorbirea, iar alfabetul chirilic peste limba latină o stâlcește, o înstrăinează. De când cu *glasnostul* și *perestroika* însă, și-au adus aminte și cuviințioșii basarabeni că odinioară, nu demult, scriau cu alfabetul latin și că gruzinii, armenii, azerii, turkmenii, balticii - care mai de care - își vorbesc limba și-o scriu în alfabetul lor. De astă-dată, au prins oamenii curajul de a cuvânta. Tot mai des și mai apăsător se aude în ultimul timp strigătul “vrem limbă română cu litere latine!”. Amestecul de cuvinte românești - ei le zic “moldovinești” -, de cuvinte rusești, adaptate sau

traduse, cu provincialisme, te face de multe ori fie să nu-nțelegi, fie să zâmbești. "În prima despărțătură a concertului simfonic din iastă sară se cântă *Concertul de pian în La major* de Mozart, în tri despărțături..." "În a doua despărțătură, *Simfonia a II-a* de Beethoven, în patru despărțături..." "manifestările populare ale truditorilor din Chișinău împotriva ocupației burghezo-române din 1918-1940"... "arc de biruință"... "foc olimpic"... "a primei în Rusia tipografii"... "raționalizatorul emerit, lăcătușul sculier"... "să vorbim în eter" (adică la telefon) etc. etc. Când ne-a picat Leib Nachman din Chișinău între cadrele didactice ale Conservatorului, preda noțiuni de armonie elementară studenților de la canto: "cvartă lăbărțată"... "cvintă zgârcită"... "octavă potrivită"... "întindere de voce crăcănată"...

La Chișinău am fost și eu în 1938. Mai târziu, după 1955, l-am traversat în drum spre Moscova, cu perdelele lăsate și ușile zăvorâte. Așa era moda. Ultima oară am putut să-i zăresc de la fereastră și să mă-ntrețin cu foști colegi și prieteni, care veniseră să mă-ntâmpine. Brediceanu, Voicu și Ilinca sunt, se pare, primii artiști români care au descins după mulți ani la Chișinău. Noi am primit în București, între timp, câțiva cântăreți, un ansamblu de balet, un dirijor, compozitori, muzicologi.

În 1938 eram student și "Nea Fănică" a organizat cu ansamblul *Corala César Franck a studenților Conservatorului* un turneu la Iași și Chișinău. Fondatorul și conducătorul *Coralei* era profesorul Ștefan Popescu, titularul catedrei de cor. Cu el și *Corala César Franck* am concertat atunci la Chișinău. Eu dirijam *Culesul viilor* de Orlando di Lasso. Am vizitat orașul, am cunoscut viața muzicală și muzicanții locali, am rămas impresionat de ospitalitatea gazdelor, nedezmințită până astăzi, după câte îmi povestește Ilinca.

"Nea Fănică", pentru că veni vorba de el, merită singur o filă de calendar. O promit. Deocamdată, cu dragoste frățească și din adâncul sufletului, le doresc inimoșilor "moldoveni" o limbă curată, cu alfabetul ei firesc!... Pe urmă...

Sâmbătă 5 noiembrie 1988

În fila de calendar din 22 octombrie mi-aduceam aminte de turneul *Coralei César Franck* la Chișinău, în mai 1938, și de "Nea Fănică". Am promis atunci că voi scrie despre el și mă țin de cuvânt.

Începusem să spun că "Nea Fănică" era Ștefan Popescu, profesorul nostru de cor. Pe lângă ansamblul coral, mai adăugase între timp un curs de *Dirijat coral* și încă unul de *Compoziție bisericească*, acesta din urmă nu întâmplător: Nea Fănică era teolog, iar de la o vreme devenise "inspector al corurilor bisericesti din Eparhia Ungro-Vlahiei". Învățase muzica în Conservatorul din București, apoi, în calitate de cântăreț și dirijor al corului Capelei Române din Paris, frecventase timp de zece ani cursurile *Scholei Cantorum*, pe vremea lui d'Indy, al cărui admirant fără rezerve rămăsese.

Toate bune, dar exuberanța lui didactică îngreuna matricola cu subdiscipline neprevăzute în programa analitică, de unde încurcături, conflicte,

reclamații. N-avea pretenții de profesor de compoziție; "Compoziția" lui "bisericească" trebuia să-nvețe studenții Conservatorului cum se compune un *Doamne miluiește*, pentru că "de sute de ani, gâlgâielile psaltichiei continuă să facă de râs muzica Bisericii Ortodoxe Române"... Cursul era simplu, la îndemâna studenților secției de Pedagogie, care se vedeau obligați să devină compozitori. Textul reprezenta totul, *primul* trebuia luat în considerare. Cuvântul era suveran. Muzica n-avea decât să i se supună până la umilință. Două note-n sus, două-n jos, trepte alăturate, salturi motivate, pătrimi, multe pătrimi, doimi, optimi mai puține. Importante erau "accentele tonice" și "expresive". Primele se realizau prin intensitate, acuitate și durată - una, două sau toate laolaltă - și trebuiau să coincidă cu timpul tare al măsurii. Sincopel era nedorite, bulversau sentimentul de reculegere, de meditație, incitau patimile. Accentele expresive deveneau un lucru complicat. Abordarea lor urma unei desfășurări mai scurte sau mai lungi, mai drepte sau mai sinuoase, după cum cerea textul, într-o anacruză ascendentă, de la care pornea coborârea. Extinderea ambitusului trebuia folosită cu prudență. Acutele crispează, violentează, tulbură sentimentele. Gravele, numai la sugestia expresă a textului, aduceau o întunecare, o coborâre... Agogica potolită, nuanțele moderate, toate se poticneau într-o bâiguială anostă, anonimă, monotonă. Ce mai, *Camerata florentină* după patru sute de ani!... De obicei, profesorul cădea greu la învoială cu elevul, mai ales dacă acesta manifesta o oarecare inițiativă și nesocotea regulile. Și, se părea că tocmai cei mai fără har, cei mai neîndemânatici, cei mai conformiști îi intrau în voie. Oricum, noțiunea de compoziție, adică de creație liberă, îndrăzneată, originală, era compromisă, democratizarea vulgară a misterului inspirației și prestigiului măiestriei - ducând la o apă și-un pământ - n-avea nimic de-a face cu pretenția de a revoluționa muzica bisericească.

La cursul de *Dirijat coral* se repetau aceleași precepte. Analiza lucrărilor se făcea după șablonul prestabilit. Același text omnipotent, citit și răscitit, analizat, psihologizat, interpretat. Apoi legătura dintre text și muzică. Dacă respectivului autor nici prin gând nu-i trecuse să țină drumul lui Peri și Caccini, i se făcea proces de intenție, era implicat, adaptat, era aliniat cu teoria. Acolo unde eforturile de doplosire nu reușeau, autorul rămânea un agramat, netalentat, neinteresant, și era scos din repertoriu. Toată muzica polifoniștilor, vocalizele lui Händel și Bach, opera italiană, care nesocoteau textul în favoarea muzicii, contravenind principiilor accentelor tonic și expresiv, deveneau exemple de neurmat.

Vinovatul principal nu era el. Pe toate le-auzise de la d'Indy, al cărui curs de compoziție - *Pentateuhul* - îl purta nelipsit cu el. Parcă văd ditamai geanta - un săcătoi de piele neagră, tăbăcită, mirosind a iuft -, depusă pe podium de către unul dintre acoliții care-l întâmpinau jos, la scară: Oanță, Volodea, Simen, Maho, Fazlă, Buzatu... Maestrul se-așeza comod în scaun, potrivea pupitrul, ridica geanta pe genunchi, băga mâna, scotea dintre târhaturi cataloagele (care nu rămâneau niciodată în Conservator) și începea ceremonia apelului - lungă, cu porecle, cu glume, cu observații. Când se-ntețea gălăgia, se oprea, scotea ochelarii, se lăsa pe spate și aștepta amenințător. Procedul se repeta întocmai, ori de câte ori devenea

necesar. Termina, se scula, rotea privirea peste sală și când se-auzea musca zbârnâind, plesnea din degete: "domnilor și domnișoarelor" - niciodată invers - și, nu începea cu muzica, începea invariabil cu d'Indy.

D'Indy ocărase în gura mare opera italiană și în special stilul verist: "drama faptului divers"... "cu acțiune plată și vulgară, fără cea mai mică profunzime, care se adresează epidermei - gen condamnat la o promptă dispariție"... "cu efecte total lipsite de sens, acțiune fără nici un interes, de foarte prost gust, la marginile trivialității"... "*Cavalleria rusticana* e un fapt divers dintre cele mai vulgare, nici dramă, nici muzică, valoare artistică sub zero"... "Lui Donizetti îi lipsesc și melodia, și armonia, și ritmul... o aberație de necrezut, sărăcia tematicii merge până la nulitate"... "*Rigoletto*, *Trubadurul*, *Traviata* sunt suite de romanțe fără legătură, amestec de prost gust, melodii banale și dispartate"... Singur *Falstaff* rămânea valabil, și știți de ce?... Fiindcă "e scris în stilul recitativ, cu melodie continuă, subordonată textului"...

Alți studenți nu avea Nea Fănică, la clasa de cor, decât pe viitorii pedagogi, care în vremea aceea se numărau la câteva sute. Făcea toate demersurile să-i aducă și pe cântăreți, și pe instrumentiști, ba chiar și pe viitorii actori, întrucât Academia Regală de Muzică însuma și secția de Dramă-Comedie. Mai mult decât toți - argumenta el -, actorii trebuie să fie instruiți în interpretarea textelor, iar numai la clasa de cor puteau să-nvețe secretele modulării vocii după regulile accentelor tonice și expresive. Construisese o întregă teorie, pe care o etala ori de câte ori era cazul, în orele de curs, consumând timpul, nelăsând muzicii partea cuvenită, deși cursurile se prelungeau peste orar, de unde alte ofuri, alte complicații, alte buclucuri. Dar Nea Fănică se conducea după principiul "câinii latră, ursul merge", mai ales că rectorul Nonna Otescu numai cu programe analitice și orare nu se ocupa, iar profesorul de Conservator, ca și cel de Universitate, era stăpân necontestat în catedra lui.

Am cunoscut și eu dulceața autonomiei universitare, în primii ani de învățământ, când ajunsesem coleg cu Nea Fănică. Cursurile erau libere, independente, orele puteau fi înlănțuite oricum, durata studenției putea fi prelungită după bunul plac sau după împrejurări, diploma se obținea când erau terminate toate disciplinele obligatorii. Nea Fănică era mare chițibușar. Greu să-i fi intrat cineva, vreodată, în voie. Și chiar dacă aveai dreptatea dreptăților, el găsea pricină să nu ți-o dea. Rar era studentul care termina reglementar, în trei ani. Fără repetenție, dar fără notă, făcea ce făcea și te reținea încă un an, doi. Erau veterani de cinci, șase ani. Olga era într-al șaptelea... Mai ales cu fetele avea ce-avea. Le îmbrăcase în șorțuri negre cu gulere albe, scrobite, scotea din buzunarul pantalonilor o interminabilă batistă colorată și le ștergea rujul de pe buze. Fiecare avea o poreclă, care ne făcuse să le uităm numele: "buțato, cârno, gureșo, sprâncenato, ochioaso, sâsâito, doapo, dințato, picioroaso, lungoațo"... "Picioroasa" era Dodo, pentru că se așeza în primul rând, pune picior peste picior și nu-l slăbea din ochi, manifestând zgomotos entuziasmul pentru butadele maestrului. "Doapa" era Vichi, pentru că era scurtă și rotundă, "Lungoața" era Constanța, pe care o chema Lungu, Gali era "Galicurci"... În ansamblu, fetele erau

“rusticanelor”, aluzie la *Cavalleria*, pe care o detesta, “silfidelor”, cu apropo la *Carnavalul animalelor - Dansul silfidelor* de Berlioz, pentru elefanții Grădinii Zoologice”, “gâștelor”, după care urma povestea: cum dormeau paznicii, cum inamicii urcau parapetele Capitoliului, cum gâștele, gara-gara, gara-gara, au deșteptat cetatea... Într-o zi, “Moșu” - așa-i zicea Nea Fănică și așa i-a rămas numele - l-a întrebat candid: “Domnule Profesor, nu ne-ați spus câte gâște erau...” “Da, de ce?” “Pentru că, mă gândesc că dacă ar fi fost puține, nu se-auzeau, ca altistele noastre”... “Da, da”, - a mustăcit Nea Fănică - “tu ai dreptate. O să cercetez...”

Ciudad ipochimen era “Moșu”. Venea din Brăila, mic de-o șchioapă, purta pălărie cu boruri tivite, monoclu, ac de cravată, mănuși cu dublă față, ghetre albe și baston. De baston l-au descotorosit legionarii în Cișmigiu, după ce i-au devastat decorul și l-au bastonat serios. De-atunci, în loc de baston, purta o baghetă, fiindcă păsărica lui ciripitoare era dirijatul simfonic. Învârtea bagheta din poignet, ca Toscanini, Furtwängler, Perlea... Dar cu Breazul nu i-a mers. Cursul de *Pedagogie* începea cu *Obstetrica*, *Pediatria*, perioadele prenatală, lehuzia, preșcolară... Academic, științific, universitar, Breazul expunea *ex catedra*. Din fund, s-a auzit un mormăit: “Ce mai, nene! Curată școală de moașe!”... “Domnul meu, dumneavoastră părăsiți deîndată sala. V-aștept!”... Și-așa, a rămas Moșu’ fără pedagogie... (“Domnul meu” era traducerea lui “Mein Herr”). Breazul era de educație muzicală germană, Nea Fănică era de educație muzicală franceză. Între cei doi mocnea o rivalitate subterană, care fumea și izbucnea cu violență. A erupt la un moment dat cu lavă și bolovani, într-o broșură-pamflet, la adresa lui Breazul.

Lexicul feminin de porecle era ineputabil, dar și băieții aveau partea lor. Cei câțiva bulgari erau “bulgaroctomi”, albanezii “albigenzi”, teologii - Ciobanu, Constantin A. Ionescu, Sichitiu, Bazavan, Giuleanu - “doxologi”. Lui Costică Ionescu el i-a zis “Fariseul”, și-așa a rămas până astăzi. Zimța era “zâmțatu”, Omer “Ulysse”, Papacioc “Cioc-Papá”. Eu eram “Io, Savantu”, fiindcă descurcam chichițele armonice pe care le căuta în partiturile corale. “Rândul trei, măsura 16, timpul patru, ce acord e?”... Tăcere... “Hai, moftangiilor!”... Hâc! Și-atunci interveneam. Era de obicei vorba de o combinație simplă de note străine, pe care o sofistica el, scoțând acordul din context. Nu de puține ori ne contraziceam. O dată am scăpat: “Acordul ăsta l-am scris și eu!”... “Bre, bre, bre! Auziți: l-a scris și el!”... Ghiță era “Ghio”. Împreună eram “Io și Ghio”, “Siamezii”, “Castore și Poluce”, “Arcadie și Honorie”...

Nea Fănică avea suporterii lui: Galinescu, Bohociu, Cuclin, Victor Gheorghiu, Croitoru, Juarez Movilă, Simonis... Erau nelipsiți de la audiții, îl vizitau în orele de curs, le cânta lucrările, îi hiritisea cu osanale, îi solicita să ne vorbească. În privința asta, pe Galinescu și Croitoru, “vorbologi” de mâna-ntâi, numai Cuclin îi întrecea. Odată ne-a vorbit două ore și mai bine în șir, peste orar, peste pauze, despre un cor al lui de două pagini, pe care trebuia să-l cântăm și n-am mai ajuns, fiindcă ne-a scos Achim din sală, cu cheile. Trecuse ora de închidere și nu era de glumit cu restricțiile din preajma războiului. Nea Fănică era mândru de performanțele artistice ale prietenilor lui, pe care îi folosea în acțiunile

contra inamicilor. Breazul era "Breazofonu", tot ce venea dinspre el erau "breazofonii", "vorbologii", "piscologii", "pisălogogii"...

Când intram eu student în Conservator, Paul termina. În 1935 prezenta *Noaptea furtunoasă*, în 1938 *Nunta în Carpați*. Scria muzică simfonică, de cameră, dirija corul de la Biserica Visarion și prelucra melodii bizantine, transcrise de Părintele Iancu Petrescu, față de care ceata își manifesta dezaprobarea. "În loc să fi învățat *Compoziția bisericească* la cursul meu (Paul o ocolise), îl învață Popa Iancu să scrie strâmb."... Povestea cu "scrisu' strâmb" rămăsese un leitmotiv, care a răsunat *fortissimo* în Consiliul profesoral, când Paul concurase pentru o catedră de Armonie în Conservator.

*

Și, a trecut vremea. Am obținut o notă pe matricolă și l-am părăsit pe Nea Fănică. Pe unii i-a eliberat, pe alții, nu. În vremea aceea nu se putea vorbi de o serie, de colegi de grupă sau de an, ci numai de colegi de cor, adunați din toți anii Secției Pedagogice. Încet, încet, am uitat interminabilele ședințe corale, sâcâitoarele lecții de *Dirijat coral*, *Compoziția bisericească*. Am terminat Secția Pedagogică, apoi *Compoziția* și *Dirijatul* de orchestră, suplineam la câteva licee. În noiembrie 1943 m-am prezentat la concursul pentru catedra de Teorie-Solfegiu, rămasă vacantă prin pensionarea lui Faust Nicolescu. În Consiliul profesoral n-am pățit ca Paul. Nea Fănică mă simpatiza și chiar m-ar fi iubit - fusesem doar elevul lui Cuclin -, dacă peste soare nu trecea un nor - unul singur - : învățasem *compoziția* și cu Jora...

Și, am ajuns coleg cu Nea Fănică... Ne depuneam semnăturile pe aceeași filă a condicii de prezență, așteptam împreună la casierie, participam la consiliile profesorale. A trecut războiul, a venit "Eliberarea". Bombardaseră nemții localul din Câmpineanu și ne-ngrămădisem în Piața Amzei. Începea o altă viață, o altă ordine în Conservator. Într-o zi din iunie 1947, Jora n-a mai fost director. În locul lui a fost numit întâi Velimir Maximilian, apoi Gheorghe Storin. Instalarea avea loc la 25 martie, în ziua de Bună-Vestire. Nea Fănică, ridicându-se cu un salut în numele Consiliului profesoral, a început aproape cam așa: "În această zi mare, Sfântul Duh" - și a arătat spre Ion Pas, ministrul Artelor și Informațiilor - "ne trimite îngerul său, cu crinu-n mână," - și s-a ndreptat spre Storin - "să binevestească acestei Fecioare - Academia de Muzică și Artă Dramatică"... și-a ținut-o așa o jumătate de oră. Peste două zile, a fost convocat Consiliul profesoral. Începuseră ședințele. Până atunci ne întruneam de două-trei ori pe an, la deschiderea și încheierea cursurilor și, rar câteodată, dacă era nevoie. În sală au apărut Octav Livezeanu (adjunctul lui Pas), Breslașu, Dinu Negreanu, Bârsan, Mendelsohn, Socor, Gherțovici. "E regretabil" - a-nceput Breslașu, potrivit-și pipa - "că în Conservatorul nostru mai există asemenea spirite obscurantiste, lipsite de elementară orientare politică, acum când cultura nouă, progresistă" etc. etc. A mai zis ceva despre "Marele nostru Stalin", despre "tăvălugul care vine" (o vorbă pe care o repeta în toate ședințele), și dă-i, și dă-i... A luat cuvântul Socor, cu

scrâșneli și ironii acre, apoi locvacele Fredy, și Livezeanu. În concluzie: "Conducerea Conservatorului trebuie să ia măsurile care se impun" etc. etc. "Mă lo, ce-au aștia cu mine?... Să știi că mă lasă fără pensie." Îl treceau sudorile, tremura, se albăstrise... Din când în când, se închina sub haină. Și s-a apărut: "Domnule Ministru, domnilor, doamnelor, stimați colegi, eu am fost întotdeauna omul datoriei. Dumnezeu mi-e martor! N-am făcut politică, mi-am văzut de treabă. Pe vremea legionarilor am introdus în repertoriu *Sfântă tinerețe legionară* și *Garda-Căpitanul*, le-am pus la punct, gata să le execut când era nevoie. Acum studiez cu ansamblul coral *Internaționala și Porniți înainte, tovarășii!*. Pofțiți să le ascultați!... Și-apoi, de ce oare s-ar supăra domnul Ministru Pas că l-am comparat cu Sfântul Duh?... Cu ce l-am ofensat?... Dar scumpul nostru director, Storin, că l-am asemuit cu îngerul binevestitor?... Cât despre biata noastră școală, ce era să zic? O biată fecioară oropsită, fără local, fără director, care de-abia aștepta o veste bună din partea onoratului Minister"...

Și, de ce s-a temut, n-a scăpat Nea Fănică. În 1948, la reforma învățământului, a fost lăsat de pripas, fără salariu, fără pensie, fără alte venituri. Își făcuse "o căsuță", o-nchiriasse jumătate, jumătatea cealaltă o locuia cu familia. Doamna Sevasta fusese directoarea școlii de surdo-muți de la Biserica Sfântul Gheorghe Vechi, iar Viorel se nimerise deficient în multe privințe, îndeosebi la învățătură. Se-apucase să studieze timpanii, în Conservator, dar nu izbutea. Cu chiriașul, un fost gagist de muzică militară, avea conflicte acute. Chiria n-o plătea, se obrăznicise, era mocofan. l-am sărit într-ajutor. l-am procurat lecții, Uniunea Compozitorilor i-a acordat o pensie. Fusese membru al Societății Compozitorilor Români, dar în 1949, Socor nu-l primise în Uniune.

A-ncropit Nea Fănică până la 7 iulie 1956. Era o zi de caniculă. Avusese o altercație cu majurul și, noaptea, un infarct l-a doborât. Mai avea puțin și împlinea 72 de ani.

În după-amiaza aceea toridă de iulie, se strânseseră în Cimitirul Bellu câțiva prieteni, profesori, foști studenți. Coșciugul era așezat pe două scaune lângă Capelă, unde găsiseră puțină umbră. Căldura sufoca, slujba se lungea. "Ți-ai aduci aminte, Fănică, de bunul nostru Kiriac, de Castaldi, de Paris, de Place Maubert, de Saint-Germain, de Jean de Beauvois, de bisericuța noastră?... Ți-ai aduci aminte de *Schola Cantorum*, de Vincent d'Indy, de Lioncourt, de boulangeria de-alături, de cafeneaua din colț?... Ți-ai aduci aminte, Fănică, ți-ai aduci... ți-ai aduci?..." Nu se mai putea opri Chirescu...

Iar eu am zis: "Mă despart cu duloșie de amintirile studenției, de vechea Academie de Muzică, de profesorul Ștefan Popescu"... N-am mințit atunci, și nu mint nici acum...